

afdeling **Beleid en advies**
Onderwerp **Resultaten luchtkwaliteitsmetingen**

Aan de leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

GRIFFIE	
reg.nr.	SR008.1626608
ingek.	22 MEI 2008
class.	-2.07.51
te beh. door:	SR
kopie gez. aan:	

Telefoon (050) 367 10 89 Bijlage(n) TNO-rapport Ons kenmerk MD 08.1616191

Datum **22 MEI 2008** Uw brief van -- Uw kenmerk --

Geachte dames en heren,

Wij brengen jaarlijks (rond de zomer) het 'Rapport luchtkwaliteit gemeente Groningen' uit. Dat rapport geeft een beeld van de luchtkwaliteit in de stad in relatie tot het wegverkeer. Het rapport is gebaseerd op berekeningen met het landelijk voorgeschreven CAR-model.

Zoals is vastgelegd in het Milieuprogramma voor 2006 en 2007 hebben wij in aanvulling op de jaarlijkse modelberekeningen (voor een tweede keer) door TNO luchtkwaliteitsmetingen laten uitvoeren in onze stad. Begin april 2008 hebben wij de definitieve resultaten ontvangen van de metingen in 2007. In deze brief informeren wij u over de meetresultaten. Het rapport 'Luchtkwaliteitonderzoek Groningen' van TNO hebben wij bijgevoegd.

Samenvattend laat het rapport van TNO het volgende beeld zien:

- De grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie van fijn stof wordt op geen enkele meetlocatie overschreden.
- De grenswaarde voor de daggemiddelde concentratie van fijn stof wordt niet overschreden op het Stationsplein en op het Damsterdiep; bij de Zuidelijke Ringweg wordt deze norm iets overschreden.
- De hoogste concentraties van stikstofdioxide (NO₂) worden gemeten op het Stationsplein en in de Herestraat, waar sprake is van veel busverkeer. De plandrempel voor NO₂ wordt niet overschreden door de gemiddelde waarde van de metingen.

I. Tijdelijke metingen van fijn stof en stikstofdioxide.

TNO heeft inmiddels twee keer luchtkwaliteitsmetingen uitgevoerd in Groningen, waaronder het Stationsgebied. De eerste keer was in 2004, voordat er 123 nieuwe en dus schonere bussen zijn ingezet. Met de modelberekeningen is het niet goed mogelijk om het effect van de schonere bussen in beeld te brengen. Mede daarom hebben wij TNO in 2007 opnieuw luchtkwaliteitsmetingen laten uitvoeren in het Stationsgebied. De metingen op deze en andere relevante locaties bieden tevens de mogelijkheid om de gebruikelijke modelberekeningen te vergelijken met gemeten concentraties.

De metingen van TNO zijn uitgevoerd in de maanden februari t/m april 2007.

De metingen hadden betrekking op fijn stof (PM₁₀) en op stikstofdioxide (NO₂).

De relatief kostbare metingen van fijn stof zijn uitgevoerd op drie locaties: het Stationsgebied, het Damsterdiep en langs de Zuidelijke Ringweg bij de speeltuinvereniging Oosterpoort.

Het meten van NO₂ is technisch eenvoudiger en goedkoper dan het meten van fijn stof. De NO₂-metingen zijn uitgevoerd op 10 locaties.

II. Omrekening van een gemiddelde over drie maanden tot een jaargemiddelde concentratie

De meetgegevens over de drie meetmaanden (februari t/m april 2007) kunnen niet rechtstreeks worden vergeleken met de luchtkwaliteitsnormen, omdat deze worden uitgedrukt als een jaargemiddelde. Vandaar dat het nodig is om de resultaten van de tijdelijke metingen eerst om te rekenen tot jaargemiddelde concentraties. Het is gebruikelijk om dit te doen over het bijbehorende kalenderjaar, in dit geval dus 2007.

Voor de omrekening van het driemaandsgemiddelde tot een jaargemiddelde over 2007 is gebruik gemaakt van een correctiefactor. Deze is gebaseerd op de meetresultaten over het gehele jaar 2007 van het permanente LML-meetpunt (Landelijke Meetnet Luchtkwaliteit) op de Europaweg én op meteogegevens over 2007 van het Milieu- en Natuurplanbureau.

III. Luchtkwaliteitsmetingen laten nauwelijks normoverschrijdingen zien

In de bijlage bij deze brief staat een volledig overzicht van de meetresultaten, inclusief de onzekerheidsmarges. Hieronder volstaan we met de belangrijkste conclusies voor fijn stof (zie a en b) en stikstofdioxide (zie c, d en e):

- a. Het gemiddelde van de gemeten concentraties van fijn stof overschrijdt op geen enkele meetlocatie de grenswaarde voor de **jaargemiddelde** concentratie van 40 µg/m³.
- b. Op het Stationsplein en op het Damsterdiep wordt de grenswaarde voor de **daggemiddelde** concentratie van fijn stof niet overschreden. Dit is wel het geval langs de Zuidelijke Ringweg bij de speeltuinvereniging Oosterpoort. Hier ligt het aantal overschrijdingsdagen met 37 iets boven de grenswaarde van 35 dagen. Belangrijk is om dit in de juiste context te zien. Daarom wordt hier bij punt IV nader op ingegaan.
- c. De hoogste concentraties van stikstofdioxide (NO₂) worden gemeten op het Stationsplein en in de Herestraat, waar sprake is van veel busverkeer.
- d. Op het Stationsplein wordt de grenswaarde van 40 µg/m³ overschreden. Aan deze grenswaarde moet uiterlijk in 2010 worden voldaan. Tot dan is een overschrijding van de grenswaarde toegestaan, althans tot aan het niveau van de plandrempel. De plandrempel wordt jaarlijks aangescherpt totdat deze in 2010 gelijk is aan de grenswaarde.
- e. In 2007 ligt de plandrempel op 46 µg/m³. Deze plandrempel wordt niet overschreden door de gemiddelde waarde van de metingen.

IV. Betekenis van luchtkwaliteitsnormen

Zoals gezegd wijzen de tijdelijke luchtkwaliteitsmetingen van TNO in de maanden februari t/m april 2007 op jaarbasis op een kleine overschrijding van de grenswaarde voor de daggemiddelde concentratie van fijn stof langs de Zuidelijke Ringweg bij de speeltuinvereniging Oosterpoort.

Voor de hand liggende vragen zijn dan: hoe hard is zo'n getal, wat betekent dit voor de gezondheid, moeten er maatregelen worden getroffen e.d..

Hierover het volgende:

a. **Luchtkwaliteitsnormen hebben primair een juridische betekenis**

Luchtkwaliteitsnormen zijn 'hard' in juridisch opzicht. Zo mag een overheid in principe geen besluit nemen dat leidt tot een (verdere) normoverschrijding.

b. **Huidige luchtkwaliteitsnormen maken niet het verschil tussen gezond en ongezond**

De luchtkwaliteitsnormen zijn vastgesteld door de wetgever op grond van een brede politiek-maatschappelijke afweging. Dit geldt in zekere mate ook voor de manier waarop de concentraties moeten worden bepaald, zoals de toepassing van de zeezoutaf trek. Het belang van de volksgezondheid is hierbij uiteraard een belangrijke overweging, maar niet de enige en dus ook niet zondermeer bepalend. Dit betekent, dat de luchtkwaliteitsnormen voor bijvoorbeeld fijn stof niet het verschil aangeven tussen gezond (onder de huidige norm) versus ongezond (boven de norm).

In het algemeen geldt voor luchtverontreiniging door fijn stof: hoe lager de concentratie, hoe beter voor de gezondheid. Zo zou volgens de richtlijnen van de World Health Organization (WHO) de jaargemiddelde concentratie van fijn stof lager dan $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ moeten zijn (terwijl de norm hiervoor nu $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ is).

c. **Meest strenge norm voor fijn stof werd en wordt op ruime schaal overschreden**

Voor fijn stof zijn er twee normen: een norm voor de jaargemiddelde concentratie en een norm voor de daggemiddelde concentratie (i.c. maximaal 35 overschrijdingsdagen per jaar). Deze laatste norm is aanzienlijk strenger dan de eerste¹. De norm voor de daggemiddelde concentratie werd tot voor enkele jaren geleden ook in Groningen nog op ruime schaal overschreden. In 2006 werd deze norm hier nog overschreden langs een viertal wegen met veel busverkeer. In andere streken en steden van Nederland wordt deze norm nog steeds op ruime schaal overschreden. Vandaar ook, dat het rijk de afgelopen jaren veel maatregelen op touw heeft gezet om de luchtkwaliteit te verbeteren én om de Europese Commissie te bewegen tot uitstel van de termijn waarbinnen aan de norm moet worden voldaan.

d. **Modelberekening Rijkswaterstaat geeft een veel beter beeld van de luchtkwaliteit**

Volgens modelberekeningen van Rijkswaterstaat over 2006 voldoet de

¹ De grenswaarde voor de daggemiddelde concentratie van fijn stof is strenger dan de grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie van fijn stof ($= 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Zo wordt de grenswaarde voor de daggemiddelde concentratie reeds overschreden bij een jaargemiddelde concentratie $> 32,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (inclusief zeezoutcorrectie).

luchtkwaliteit langs de Zuidelijke Ringweg bij de Oosterpoort ruimschoots aan de normen voor fijn stof. Rijkswaterstaat komt voor 2006 uit op een jaargemiddelde concentratie van $26,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$, exclusief zeezoutaf trek (norm = $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Dit betekent, dat het aantal overschrijdingsdagen hier in 2006 onder de 20 is gebleven (d.w.z. ruim onder de norm van maximaal 35 dagen). Rijkswaterstaat moet de berekeningen voor 2007 nog maken. Maar op basis van de cijfers van de afgelopen jaren mag worden aangenomen dat het beeld voor 2007 niet veel zal afwijken van dat voor 2006. We zullen de cijfers van Rijkswaterstaat voor 2007 meenemen in ons 'Rapport luchtkwaliteit gemeente Groningen 2007', dat medio dit jaar verschijnt.

e. ***Aanpak van bestaande overschrijdingssituaties***

Het is primair aan het rijk om bestaande normoverschrijdingen voor fijn stof aan te pakken, omdat deze vorm van luchtverontreiniging een grootschalig karakter heeft. Daar komt in dit geval nog bij, dat Rijkswaterstaat beheerder is van de Zuidelijke Ringweg. Ter verduidelijking: waar mogelijk heeft de gemeente een inspanningsverplichting om normoverschrijdingen van fijn stof aan te pakken én mag zij geen besluiten nemen waardoor overschrijdingssituaties ontstaan of verergeren. De luchtkwaliteit speelt wat ons betreft een rol bij de reconstructie van de Zuidelijke Ringweg.

V. Luchtkwaliteit in het Stationsgebied

Medio vorig jaar hebben wij u het 'Rapport luchtkwaliteit 2006' toegezonden. Dit rapport, dat gebaseerd is op modelberekeningen, liet een overschrijding zien van de plandrempel voor NO_2 in 2006 in het Stationsgebied. Dit houdt in principe de verplichting in om een formeel Luchtkwaliteitsplan (volgens de Awb-procedure) vast te stellen met maatregelen om de luchtkwaliteit hier te verbeteren. Het zou in dit geval gaan om een nieuw, aanvullend plan omdat wij in april 2004 reeds een luchtkwaliteitsplan hebben vastgesteld voor het Stationsgebied.

De metingen die begin 2007 zijn uitgevoerd, laten een beter beeld zien voor het Stationsgebied. Volgens deze metingen wordt de plandrempel voor 2006 en de (iets strengere) plandrempel voor 2007 in het Stationsgebied namelijk niet overschreden. Binnenkort zullen we de modelberekeningen uitvoeren voor het 'Rapport luchtkwaliteit gemeente Groningen 2007'. Op basis van deze modelberekeningen in combinatie met de onderhavige meetgegevens zullen wij de balans opmaken voor het Stationsgebied en een besluit nemen ter zake van een eventuele formele planverplichting. Ons 'Rapport luchtkwaliteit 2007' kunt u medio dit jaar tegemoet zien.

Het vorige laat onverlet, dat wij met de nieuwe aanbesteding van het busvervoer per december 2009 een belangrijke verbeteringslag willen maken met de luchtkwaliteit in het Stationsgebied. Hiertoe is in het Programma van Eisen opgenomen, dat de 56 stadsbussen moeten voldoen aan de EEV-norm (Enhanced Environmentally-friendly Vehicle). De uitstoot van NO_2 door een EEV-bus is circa 60% lager dan van de huidige stadsbussen (Euro-III). Tegelijk zullen er vanaf december 2009 schonere streekbussen worden ingezet. De verwachting is gerechtvaardigd, dat hiermee een belangrijke stap kan worden gezet om tijdig te voldoen aan de grenswaarde voor NO_2 .

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester

de secretaris

Bijlagen:

- Resultaten luchtkwaliteitsonderzoek 2007 van TNO in Groningen
- TNO-rapport 'Luchtkwaliteitonderzoek Groningen', april 2008